הקדוש ברוך הוא. און בשעת עס איז דאָ דער עיקר, וועט אים דער אויבערשטער געבן הצלחה שלמעלה מהטבע.

(משיחת פורים תשי"ז)

ז. אויפן פסוק אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, זאָגט דער ירושלמי [12]: „תמיד אפילו בשבת, תמיד אפילו בטומאה".

ווי גערעדט שוין פיל מאָל, זיינען אַלע ענינים און עבודות פון משכן ומקדש הגשמי, אויך דאָ אין דעם משכן ומקדש הרוחני וואָס געפינט זיך אין יעדן אידן.

מזבח איז די האַרץ פון מענטשן. אַזוי ווי אין מזבח הגשמי איז געווען דער מזבח החיצון ומזבח הפנימי, אַזוי איז אויך אין האַרץ פאַראַן חיצוניות הלב און פנימיות הלב [13]. דער מזבח אויף וועלכן עס איז דער ציווי אש תמיד תוקד על המזבח, איז דאָס דער מזבח החיצון. וברוחניות: עס דאַרף זיין אַ התלהבות בגלוי, אין חיצוניות הלב — די האַרץ זאָל ברענען צו אלקות.

שבת איז דער ענין השביתה, אָפּגעטראָגן פון וועלט. דערפאַר זיינען דאַך דעמאָלט אסור עובדין דחול. אין עבודה פון נפש האדם, מיינט דאָס השגה, וקראת לשבת עונג, וואָס מצד דעם גילוי אור וואָס ער איז משיג, איז ער אָפּגעטראָגן פון אַלע עניני העולם. קען ער דאַך מיינען, אַז וויבאַלד ער איז פאַרטאָן אין השגה, ער שטייט העכער פון התרגשות, דאַרף ער ניט האָבן דעם פייער. זאָגט מען אים, לא תכבה אפילו בשבת.

אין צווייטן קצה, דער וואָס שטייט ווייט, ער מיינט אַז ער האָט שוין חס ושלום קיין שייכות ניט, זאָגט מען אים לא תכבה אַפילו בטומאה, קוק ניט אויף דיין מצב און — לא תכבה, זאָלסט זען עס זאָל ניט פאַרלאָשן ווערן. זאָלסט האַלטן אין איין אויפבלאָזן דעם „אש תמיד", דעם אש אלקי וואָס געפינט זיך ביי דיר ער זאָל ניט פאַרלאָשן ווערן. און דאָס וועט ברענגען דעם „לא תכבה" לויט ווי עס טייטשט דער מעזריטשער מגיד נ"ע [14], אַז דער „לא" — די אַלע ניט גוטע ענינים — „תכבה", וועלן פאַרלאָשן ווערן.

(משיחת פורים תשי"ד)

ח. דער דאָזיקער וואָרט פון מגיד לערנט אונז, אַז בכדי צו פאַרלעשן דעם „לא", מוז זיין אש תמיד, דער שטענדיקער קאָך אין תורה ומצות.

עס איז ניט גענוג וואָס אַמאָל, אָדער אַפילו מיט איין ווײלע פרייער, האָט ער געהאַט אַ קאָך אין תורה ומצות. דער קאָך דאַרף זיין שטענדיק, וואָרום אויב מען איז אין איין ווײלע קאַלט, קען זיך אין דער ווײלע אַרײנכאַפּן דער „לא".

וואָס דאָס איז אויך דער טעם אויף מצות זכירה מעשה עמלק בכל יום ויום [15] — מען דאַרף שטענדיק געדענקען ניט צו צולאָזן, ח"ו, די קרירות פון עמלק'ן אַפילו אויף איין רגע, ווי עס שטייט אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה.

---

12) יומא פרק ד הלכה ו.

13) לקוטי תורה דברים עה, ד.

14) לוח היום יום (כ"כא אדר ב).

15) שלחן ערוך אדמו"ר הזקן סימן ס, ס"ד.

ט. נאך אן ענין איז דא אין דעם אש תמיד: ער איז א הכנה צום אש שלמעלה. ווי דער מאמר רז״ל[16], אף על פי שאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט. ד. ה. אז דער אש שלמטה איז א הכנה ואתערותא דלתתא אויף צו אראפ־ברענגען דעם אש מן השמים.

ווען, אבער, ברענגט עס דעם אש מן השמים, ווען דער אש שלמטה איז בשלימות דוקא, דאן איז עס ממשיך דעם אש שלמעלה.

מיר זעען דאס אין די היינטיקע סדרות (צו און שמיני). אין די ימי המילואים, ווען דער גאנצער משכן מיט זיינע כלים און דער מזבח זיי־נען שוין געווען פארטיק, עס זיינען געווען משה ואהרן וכו׳ און מען האט שוין מקריב געווען קרבנות, פונדעסטוועגן איז נאך אלץ לא שרתה שכינה במעשה ידיהם, צוליב דעם וואס עס איז נאך איבערגעבליבן א רושם פון חטא העגל, נאר ביום השמיני דוקא, נאך דעם ווי עס איז פארטיק געווארן דער אש שלמטה, וואס האט פארלאשן דעם גאנצן „לא״, און אינגאנצן מבטל געווען דעם חטא העגל, ערשט דאן ותצא אש מלפני ה׳ וגו׳, ושרתה שכינה במעשה ידיהם[17].

וואס איז אזוי די געוואלדיקע מעלה אין אש שלמעלה וואס אויף צו ממשיך זיין דאס, מוז מען האבן די שלימות העבודה פון אש שלמטה?

נבראים זיינען באגרענעצטע, און זייער עבודה מיט די ענינים צו וועל־כע זיי דערגרייכן זיינען באגרענעצ־טע, וואס מצד עצמם האבן זיי ניט קיין קיום נצחי. ובכדי עס זאל זיין א קיום נצחי מוז דערויף זיין א המשכה מלמעלה דוקא, וואס ער ית׳ איז דאך אינגאנצן ניט מוגבל.

דערפאר זעט מען אז בשבעת ימי המילואים הוקם המשכן ופרקו. מצד נבראים קען נאך קיין אמת׳ער קיום ניט זיין. ביום השמיני דוקא, ווען עס איז געווען השראת השכינה און ותצא אש מלפני ה׳, ערשט דאן איז הוקם המשכן ולא פרקו, עס איז געווען די אמת׳ע הקמה, קיום נצחי.

און מיט דעם וועט אויך זיין פאר־שטאנדיק דער ענין פון שבעת ימי המילואים ויום השמיני, וואס דער אש שלמעלה איז געווען ביום השמיני דוקא, ווארום עס איז באוואוסט אז שבעה זיינען די ימי ההיקף, ד. ה. וואס געהערט צו עולמות, און שמיני איז למעלה מההיקף[18], אור שלמעלה מהעולמות, והוא ענין אש שלמעלה כנ״ל.

י. ניט קוקנדיק, אבער, אויף דעם וואס נבראים אליין קענען צו נצחיות ניט דערגרייכן, פונדעסטוועגן, ווי גע־זאגט פריער, איז המשכת האש של־מעלה קומט דורך שלימות העבודה פון אש שלמטה דוקא. דאס מיינט, אז בשעת א נברא טוט אלץ וואס ביכלתו, הגם דאס איז בהגבלה, גיט אים דער אויבערשטער דעם אש שלמעלה, בלי גבול.

און דאס איז אויך מרומז אין דעם ווארט „תמיד״ וואס אין פסוק, אש תמיד תוקד גו׳: תמיד מיינט בלי גבול, למעלה מהזמן. זמן מצד עצמו, וויבאלד

16) יומא כא, ב.

17) פירש״י על התורה ויקרא ט, כג.

18) זע שו״ת הרשב״א חלק א סימן ט. ד״ה ויהי ביום השמיני, תש״ד.

ער איז צונויפגעשטעלט פון חלקים מוגבלים, מוז ער האָבן אַ הגבלה [19]. און פונדעסטוועגן דורך שלימות העבודה פון אש שלמטה, איז מען ממשיך דעם בלי גבול שלמעלה מהזמן, און נאָך מער, אַז דאָס ווערט נמשך אויך אין זמן, אַז דער זמן אַליין ווערט אַ נצחי, תמיד.

אין עולם איז דאָס, אַז אין טבע איז דאָ די הצלחה שלמעלה מהטבע.

יא. די נקודת ההוראה פון דעם אויבנגעזאָגטן:

יעדער איד איז דאָך אַ משכן ומקדש אליו יתברך, אַזוי ווי עס שטייט, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל. דאַרף מען וויסן אַז כל זמן עס פעלט אין דעם „אש" — די חמימות וחיות, איז הגם ער לערנט תורה, ער איז מקיים מצות און האָט אַלע ענינים שהיו במשכן, וויבאַלד עס איז אָבער אָן חיות, פעלט ביי אים השראת השכינה, ביז עס איז רעכט, עס זאָל ביי אים זיין אַ רושם פון חטא העגל.

תורה ומצות דאַרפן זיין מיט אַ קאָך און אַ לעבעדקייט, אין אַלע דריי קוין תורה, עבודה און גמילות חסדים.

תורה: מען דאַרף ניט יוצא זיין מיט פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, און צום גאַנצן מעת לעת האָט עס קיין שייכות ניט. עס טאָר ניט זיין בלחישו און צו אים אינגאַנצן האָט עס קיין שייכות ניט. עס מוז זיין לא ימוש גו' און עס מוז זיין ערוכה בכל רמ"ח אברים, כל עצמותי תאמרנה [20]. עס מוז זיך מיט אַ חיות.

עבודה: תפלה, וואָס דאָס איז קו העבודה, דאַרף זיין ניט קבע, נאָר רחמים ותחנונים לפני המקום [21], מיט אַ הרגש פון חיות.

גמילות חסדים: מצות, וואָס בכללות זיינען זיי אין קו הגמילת חסדים, דאַרפן ניט זיין נאָר פון יוצא וועגן. מצות דאַרף מען מקיים זיין בהידור, וואָס דער הידור קומט מצד החיות וואָס ער האָט אין קיום המצוה.

און דורך דער שלימות פון אש שלמטה, ווערט נמשך דער אש מלמעלה, השכינה שורה בתורתו ועבודתו ביז אויך בכל מעשה ידיו, גם בעניניו הגשמיים.

און ווי געזאָגט פריער — עס ווערט אויפגעטאָן המשכת בלי גבול אין גבול, אַז אויך אין לבושי הטבע זעט מען ברכת הוי' והצלחה שלמעלה מהטבע.

(משיחת ש"פ צו תשי"ז)

יב. דער סדר פון די ד' פרשיות וואָס מען לייענט פאַר פסח איז: פ' שקלים, פ' זכור, פ' פרה און פ' החודש.

בפרטיות זיינען די צוויי פרשיות שקלים און זכור פאַרבונדן מיט גאולת פורים, וואָס עס איז נאָך ניט קיין גאולה שלימה, כמאמר [22] אכתי עבדי אחשורוש אנן, און די פרשיות פרה און החודש — מיט גאולת פסח, וואָס איז אַ גאולה שלימה. בכללות אָבער, זיינען אויך די פרשיות שקלים

19) דרך מצותיך, מצות האמנת אלקות פרק יא.

20) עירובין נד, א. תניא פרק לז בתחלתו.

21) אבות פרק ב משנה יג.

22) מגילה יד, א.

און זכור שייך צו גאולת פסח, ווייל אויך גאולת פורים איז פארבונדן מיט גאולת פסח, כמאמר[23]) סומכין גאולה לגאולה.

יג. פרשת שקלים לייענט מען פאר ראש חודש אדר, ווייל באחד באדר משמיעין על השקלים[24]), וואס מען דארף צוליב די קרבנות פון דעם נייעם יאר.

פרשת זכור לייענט מען פאר פורים, ווייל פורים איז דאך געווען מפלת המן, וואס ער איז מזרעו של עמלק, לייענט מען זכור את אשר עשה לך עמלק פאר פורים, לקיים מה שנאמר נזכרים ונעשים, נזכרים קודם לנע־שים[25]), — פ׳ זכור איז די זכירה און פורים איז די עשי׳.

יד. דער טעם אויף קדימת פ׳ שקלים לפ׳ זכור, איז ניט נאר מצד זייערע זמנים, וואס פ׳ שקלים איז פארבונדן מיט אחד באדר און פ׳ זכור מיט פורים, י״ד באדר, נאר אויך מצד זייער ענין.

די גמרא[26]) זאגט, אז בזכות דעם וואס אידן האבן געגעבן דעם מחצית השקל, איז געווען מפלת המן, וואס ער האט געזאגט עשרת אלפים ככר כסף אשקול וגו׳.

מיט דעם איז פארשטאנדיק די שייכות פון די צוויי פרשיות און אויך דעם טעם אויף דער קדימה פון פ׳ שקלים פאר פ׳ זכור: דאס וואס אידן האבן מקדים געווען די שקלים, האט געבראכט דעם נס פון פורים וואס הויבט זיך אן, בזכירה, מיט דער קריאה פון פ׳ זכור.

טו. נאך דער גאולה פון פורים, וואס איז, ווי געזאגט, נאך ניט קיין גאולה שלימה, קומט מען צו דער גאולה פון פסח וואס איז א גאולה שלימה. און די הכנה צו דעם איז פ׳ פרה און פ׳ החודש.

בנוגע די צוויי פרשיות, שטייט אין ירושלמי[27]), אז באמת האט מען געדארפט לייענען פ׳ החודש פאר פ׳ פרה, ווארום פ׳ החודש איז געזאגט געווארן און ענינה איז אחד בניסן, און שריפת הפרה איז געווען בשני בניסן, ווייל באחד בניסן הוקם המשכן און שריפת הפרה איז געווען בשני בניסן, ווארום שריפת הפרה האט דאך ניט געקענט זיין פאר הקמת המשכן[28]). נאר צוליב דעם וואס פרשת פרה איז טהרתן של כל ישראל, לייענט מען פרשת פרה פריער.

דארף מען פארשטיין דעם תירוץ פון ירושלמי. אין פלוג וואס פאר א שייכות האט טהרתן של ישראל מיט פ׳ החודש, אז אנדערש קען ניט זיין דער ענין פון פרשת החודש, נאר לאחר טהרתן של ישראל. עס הייסט דאך ניט פרשת הפסח, נאר פרשת החודש — דער דין פון קידוש החודש וראש חודש — איז וואס איז דא נוגע די הקדמה פון טהרה?

טז. די דערקלערונג אין דעם איז:

דער ענין פון ראש חודש איז מולד הלבנה. נאכדעם ווי די לבנה איז געווען בהעלם והסתר, ווערט זי

23) מגילה ו, ב.
24) שקלים פרק א הלכה א. מגילה יג, ב.
25) ירושלמי מגילה פרק ג הלכה ד.
26) מגילה יג, ב.
27) מגילה פרק ג הלכה ה.
28) קרבן העדה דא״ט.

צוריק נולד ונתחדש. דאָס איז אויך מרמז אויף אידן, וועלכע זיינען געגליכן געוואָרן צו לבנה[29], אַז נאָך די אַלע העלמות והסתרים פון זמן הגלות, ווערן זיי נולד ונתחדש, וואָס דאָס איז דער ענין הגאולה.

דער זמן פון התחלת הגאולה איז ראש חודש ניסן, וואָס אויף דעם שטייט החודש הזה לכם ראש חדשים. די רז״ל[30]) דרש'נען אַ גזירה שוה, פון דעם הזה וואָס שטייט בפרשת החודש, מיט דעם הזה וואָס שטייט ביי מתן תורה, ביום הזה באו מדבר סיני. מתן תורה איז דאָך אויך דער ענין הגאולה, כמאמר רז״ל[31]) אל תקרי חרות אלא חירות (בציר״י), חירות מיצר הרע וממלאך המות ומשעבוד מלכיות. פון דעם וואָס די גמרא פאַרבינדט פרשת החודש מיט מתן תורה, איז פאַרשטאַנדיק אַז אויך בראש חודש ניסן, החודש הזה, איז שוין דאָ דער ענין פון גאולה, אתחלתא דגאולה.

און לויט דעם וועט מען פאַרשטיין דעם טעם אויף דער הקדמה פון טהרה צו פרשת החודש. וויבאַלד אַז פרשת החודש איז מולד הלבנה, אתחלתא דגאולה, דאַרף מען צו דעם האָבן הקדמת הטהרה, אַזוי ווי עס פאָדערט זיך צו גאולה, ווי עס שטייט[32]) וזרקתי עליכם מים טהורים גו', ואמרו רז״ל[33]) טהרה מביאה לידי.. אלי' הנביא כו'.

יז. ראש חודש ניסן איז אָבער געוועזן די גאולה בלויז בהתחלה ובכוח, דער פועל הגאולה האָט זיך אָנגעהויבן בט״ו בניסן, דקיימא סיהרא באשלמותא, און די שלימות ותכלית הגאולה — בשעת מתן תורה.

איז אַזוי ווי צו דער גאולה בפועל דאַרף מען האָבן די טהרה בפועל, וזרקתי עליכם מים טהורים, אַזוי אויך צו דער גאולה בכוח דאַרף מען האָבן די טהרה בכוח.

קריאת התורה איז אַ נתינת כוח כידוע, לייענט מען פריער פרשת פרה, וואָס דאָס איז טהרה בכוח, און דערנאָך פרשת החודש, וראש חודש, וואָס דאָס איז גאולה בכוח. און דאָס איז דער סדר פון טהרה וגאולה: פרשת פרה — טהרה בכוח, פרשת החודש וראש חודש ניסן — גאולה בכוח. שני בניסן — טהרה בפועל, ט״ו בניסן ביז מתן תורה — גאולה בפועל.

יח. די הוראה וואָס מען דאַרף דערפון אַרויסנעמען:

אַזוי ווי צוקומען צו דער אמת'ער טהרה לתכליתה וועט מען קענען נאָר בביאת המשיח דוקא, וואָס דעמאָלט וועט זיין ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ,

— וואָרום בביאת המשיח וועט נאָך זיין דער רוח הטומאה, ווי עס שטייט דער לשון אין רמב״ם[34]), אַז משיח יכוף כל ישראל, אַז זיי זאָלן לערנען תורה און מקיים זיין מצות. וויבאַלד ער זאָגט דעם לשון יכוף, איז אַ ראי', אַז ניט אַלע וועלן דאָס טאָן מיטן גוטן ווילן, ווייל עס וועט

29) בברכת קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).
30) שבת פו, ב.
31) עירובין נד, א.
32) יחזקאל לו, כה.
33) סוף סוטה.

34) הלכות מלכים פי״א ה״ד.

נאך דעמאלט זיין דער רוח הטומאה, און משיח'ס עבודה וועט זיין מעביר זיין דעם רוח הטומאה מן הארץ —

קען מען דאך מיינען, אז איצטער דארף מען גאר ניט טאן און פאר־לאזן זיך אינגאנצן אויף משיח'ן, אויף דעם איז די הוראה פון קריאת פרשת פרה:

בכדי צוקומען צו דער טהרה וגאולה בפועל ובשלימות, דארף מען האבן פריער א הכנה. מען דארף טאן דעם ענין הטהרה וויפל מען קען. מטהר זיין זיך פון אבי אבות הטומאה, און ווי דער מאמר רז"ל[35] כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, חטאת קרי' רחמנא[36], די פרה אדומה, במילא ווערט מען פטור פון די אבות ותולדות הטומאה, און דאס וועט ברענגען די טהרה וגאולה בפועל, בביאת משיח צדקנו בב"א.

(משיחת פרשת החודש תשמ"ז)

פרשת שמיני

א. אין היינטיקער סדרה רעדט זיך וועגן די בהמות טהורות וועלכע מען מעג עסן, און די בהמות טמאות וואס מען טאר ניט עסן. און די תורה גיט אן צוויי סימנים אויף א בהמה טהורה: מעלת גרה און מפרסת פרסה.

וועגן די סימנים איז פאראן א חקירה[1], צי זיי זיינען סיבות אויף טהרה וטומאה, ד. ה. אז מצד דעם וואס די בהמה איז א מעלת גרה און א מפרסת פרסה איז זי א טהורה, און אזוי פארקערט, אדער זיי זיינען בלויז סימנים המבררים, דאס הייסט, אז די טהרת הבהמה איז מצד אנ־דערע סיבות, נאר בכדי מיר זאלן וויסן וועלכע בהמות זיינען טהורות, האט דער אויבערשטער אריינגעגעבן אין זיי סימנים דורך וועלכע מיר וועלן וויסן אז זיי זיינען טהור.

דער חילוק פון די צוויי אופנים איז:

דער דין איז, אז היוצא מן הטהור טהור כו'[2], כאטש ער האט ניט קיין סימני טהרה. ווי צום ביישפיל, היוצא מן הטהור ופרסותיו קלוטות, כאטש ער האט ניט קיין סימני טהרה, וויבאלד, אבער, ער קומט ארויס פון א טהור איז ער אויך טהור.

אויב מען וועט זאגן אז די סימני טהרה זיינען ניט מער ווי סימנים מבררים, איז דער דין פארשטאנדיק אויך מצד הסברא: וויבאלד ער איז יוצא מן הטהור, האט דארט דער ענין פון סימנים קיין ארט ניט. אויב, אבער, מען וועט זאגן אז די סימנים זיינען א סיבה אויף דער טהרה, דארף מצד הסברא אויסקומען אז אויב פרסותיו קלוטות דארף ער זיין

---

35) מנחות קי, א.

36) חולין יא, א.

1) צפנת פענח (להרגצובי) על הרמב"ם ריש הלכות מאכלות אסורות — עיין שם כל זה בארוכה. ולהעיר ממורה נבוכים ח"ג פמ"ח. זע אויך לקו"ש ח"ב ע' 375 ואילך.

2) בכורות ה, ב.